

TEZĂ DE ABILITARE

Arhitectură și identitate.

Microistorii arhitecturale între influențe și confluente locale

Șef de lucrări dr. arh. Dan-Ionuț Julean

Facultatea de Arhitectură și Urbanism
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

septembrie, 2017

CUPRINS:

REZUMAT	5
ABSTRACT	8
ARGUMENT	11
INTRODUCERE	15
PARTEA I – PREZENTAREA TEMELOR ȘI A INSTRUMENTELOR DE CERCETARE ÎN ARHITECTURĂ	19
I.1. Investigația ca metodă de cercetare în arhitectură	19
I.2. Studii de arhitectură comparată	22
I.3. Studii etno-culturale	25
I.4. Filosofia arhitecturii	31
I.5. Deconstrucția imaginii	37
I.6. Valorificarea patrimoniului cultural construit	42
PARTEA a II-a – REALIZĂRI ACADEMICE ȘI PROFESIONALE	45
II.1. Activitate didactică	45
II.2. Activitate de cercetare	54
II.2.1. Studii, proiecte și parteneriate de cercetare	54
II.2.2. Grup de cercetare „Arhitectură. Timp. Habitudini”	72
II.3. Activitate instituțională	74
III.3.1. Activități de coordonare și organizare a cercetării	74
III.3.2. Activități birocratice și de reprezentare	77
PARTEA a III-a – PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII CARIEREI ȘTIINȚIFICE ȘI PROFESIONALE	82
III.1. Principalele obiective de cercetare	83
III.2. Principalele direcții de predare și de dezvoltare didactică	87
III.3. Principalele interese profesionale – aplicații practice	89
BIBLIOGRAFIE	91

REZUMAT

Teză de abilitare: **ARHITECTURĂ ȘI IDENTITATE.**

Microistorii arhitecturale între influențe și confluente locale

Candidat: Șef de lucrări dr. arh. Dan-Ionuț Julean

Facultatea de Arhitectură și Urbanism

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

Lucrarea de față prezintă sintetic și metodic activitatea profesională a candidatului, în principal, după obținerea titlului de Doctor în arhitectură, concentrându-se asupra direcțiilor și obiectivelor structurate în timp și care sunt detaliate, în cele ce urmează, într-o viziune despre *arhitectură și identitate*.

Activitatea candidatului, conform cuprinsului, se coagulează pe trei planuri: *prezentarea temelor și a instrumentelor de cercetare în arhitectură, realizări academice și profesionale, perspectivele dezvoltării carierei* – privite în contextul global al evoluției personale în cadrul Facultății de Arhitectură și Urbanism din Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca.

Atât Teza de doctorat, cât și temele de cercetare complet distincte față de subiectul acesteia, manifestate anterior, abordează anumite rezultate de cercetare și aspecte teoretice în căutarea unor formule aplicative, privind *forme ale identității în arhitectură*, mizând pe *specific, autentic sau pitoresc*, cu interpretările de rigoare, la diferite niveluri. De fapt, Teza de doctorat cu titlul „Tipologii ale spațiului evreiesc în arhitectura contemporană. Centre comunitare evreiești în Diaspora europeană”, susținută public la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, *magna cum laude*, a marcat introducerea în domeniul foarte generos al problematicii arhitecturii iudaice, speculând chiar aspecte ale manifestării unei „identități” evreiești în / prin arhitectură.

Alte aspecte interesante și originale ale cercetării au fost semnalate prin: studii de caz rezultate în urma unor investigații complexe de arhitectură, studii de arhitectură comparată, studii etno-culturale, studii vizând componenta filosofică a arhitecturii, studii care abordează discuția despre imagine și studii privind oportunități și posibilități de valorificare a patrimoniului cultural construit – acestea constituind, totodată, și *principalele teme de cercetare*, ale căror subiecte sunt evidențiate, detaliat, în Partea I și care reprezintă și obiectul studiilor curente, în derulare.

În principal, direcțiile de cercetare și de interes profesional vizează *dezvoltarea aspectelor calitative ale carierei didactice-academice*, având ca posibile abordări practice: găsirea unor forme de *valorificare a patrimoniului cultural prin arhitectură* (proiecte, parteneriate și contracte de cercetare), diverse *cercetări interdisciplinare* pe teme ce decurg din domeniul istoriei și teoriei de arhitectură, *studii aprofundate de istoria*

arhitecturii. Aceste aspecte sunt evidențiate pe larg, în Partea a II-a și, respectiv, în Partea a III-a a lucrării, pornind de la temele enunțate în Partea I. În prezent, o bună parte a activității profesionale se reflectă prin proiectele și parteneriatele desfășurate în cadrul propriului Grup de cercetare „Arhitectură. Timp. Habitudini”, înființat în anul 2015, în cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca. De fapt, participarea în colective de cercetare a constituit o permanentă provocare.

De asemenea, în Partea a II-a sunt prezentate *contribuțiile la organizarea și coordonarea unor evenimente științifice, a unor expoziții, workshopuri etc., precum și la diverse activități instituționale*. În ceea ce privește *latura didactică și pedagogică* a profesiei am căutat o *continuuă perfecționare și adaptare* la necesitățile studenților, la condițiile-cadru instituționale, precum și la realitățile societății. Această componentă este detaliată în Partea a III-a.

Articolele științifice publicate și comunicările la conferințe naționale și internaționale, precum și demersurile didactice și de cercetare aplicată confirmă *preocuparea constantă asupra subiectelor precizate și consecvența în structurarea carierei academice*.

Ceea ce constituie o contribuție originală în activitatea de cercetare o reprezintă *studiile privind formele identității în arhitectură, morfologia unor arhitecturi, viziunile inclusive asupra unor arhitecturi / ansambluri de arhitectură privind aspecte legate de componenta „etnică”, „națională”, „identitară” – sub forma unor microistorii arhitecturale*. La acestea se alătură demersurile susținute în cercetarea de istoria arhitecturii autohtone, la nivel local / regional (arealul „mai cuprinzător” al Depresiunii colinare a Transilvaniei, spre Câmpia de Vest), care au scos la lumină fie noutăți valabile în datarea și interpretarea corectă sau coerentă a clădirilor de patrimoniu, fie aspecte arhitecturale mai puțin cunoscute. De asemenea, s-au prezentat și *o serie de demersuri practice* (în plan didactic sau în cercetare), ce pun în evidență tendințe în valorificarea patrimoniului cultural construit, în scop social și cultural. Astfel, se remarcă:

- continuarea unei teme anterioare doctoratului, conturată printr-o serie de studii de arhitectură comparată sau de investigații de arhitectură aducând în discuție aspecte privind *arhitectura castelelor din Transilvania*;
- o abordare originală asupra *problemei patrimoniului evreiesc din România*, adus în actualitate, cu perspective asupra posibilităților de *valorificare a moștenirii culturale iudaice*; de fapt, s-au pus în discuție, prin studii etno-culturale comunicate sau publicate la nivel internațional o serie de aspecte legate de specificul local, tradiția culturală și „identitatea” comunităților evreiești din România;
- o suită de articole și inserții punctuale în cercetare ce prezintă *condiționările monumentului în devenirea sa contemporană* și, mai ales, faptul că este posibilă *formularea unei noi viziuni asupra conceptului de monument*, pus în situația de a depăși *sfera realului*, transgresând în *sfera virtualului* și aducând în discuție *existența unui patrimoniu „construit” în lumea digitală, online*;
- evidențierea, în context, a unor *aspecte interdisciplinare în interpretarea arhitecturii*;

- conturarea unor *demersuri particulare*, în cercetarea de istorie și teorie de arhitectură, privind *precizarea unor „stiluri naționale”*, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, până în prima jumătate a secolului al XX-lea, cu *structurarea formelor lor „identitare”, oscilând între „stil”, „națiune” și „tradiție”*.

De fapt, componenta teoretică reprezintă o parte consistentă a evoluției profesionale de până acum, abordând *două tipuri de demers: unul dinspre arhitectură spre teorie și celălalt dinspre teorie spre arhitectură*.

În plus, pe cât posibil, s-a încercat o contrabalansare a preocupărilor în domeniul cercetării istorice și teoretice cu latura aplicativă, specifică profesiei, căutând, în permanență, *posibilități de colaborare cu mediul socio-economic*, fără a părăsi, însă, sfera academică. Interesul pentru cercetare și latura aplicată a cercetării se observă din *activitățile întreprinse prin Grupul de cercetare „Arhitectură. Timp. Habitudini”* și, în special, prin faptul că *a devenit partener de durată într-un proiect amplu de refuncționalizare și valorificare a unui obiectiv semnificativ de patrimoniul arhitectural industrial*, încercându-se *punerea în aplicare a unei viziuni de refuncționalizare* (pe termen lung), în paralel cu *mici proiecte de revitalizare* (pe termen mediu și scurt). De asemenea, am participat în parteneriate și am încheiat parteneriate sau contracte de cercetare cu terți, prin care s-a încercat *valorificarea unor cercetări punctuale (izolate ca tematică), axate pe componente particulare ale patrimoniului* (precum *arhitectură memorială, muzee locale, obiecte din patrimoniul mobil, arhitectură și artă funerară, memoria unor personalități, forme de identitate culturală locală, tipologii ale locuirii urbane*).

În concordanță cu cele prezentate mai sus, planurile privind dezvoltarea carierei universitare, deschid perspective largi, cu *o tematică bogată, atât în domeniul istoriei arhitecturii, cât și al teoriei de arhitectură*. În plus, *valorificarea patrimoniului cultural* reprezintă un domeniu de interes major, prin *concentrarea interesului asupra aspectelor sociale și identitare – lifestyle și elemente din cultura societăților*. Totodată, aceste direcții oferă *posibilități de asociere în domenii conexe precum istoria artei, sociologie, psihologie, geografie-turism etc.*

În acest context, capacitatea de a coordona proiecte de cercetare de doctorat ar conferi *stabilitate în trasarea acestor direcții și siguranță profesională*, prin forța degajată în cadrul Facultății de Arhitectură și Urbanism din Cluj-Napoca. Procesul didactic de arhitectură se îmbogățește prin complexitatea actului de cercetare susținut prin conducerea de teze de doctorat, iar posibilitatea de a pune în valoare conexiunile academice și cu mediul socio-economic pe care le-am stabilit până în prezent, prin colaborări, parteneriate și proiecte de cercetare, ar putea contribui la *creșterea prestigiului și a vizibilității Școlii Doctorale de Arhitectură și Urbanism*, din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca și, automat, a Facultății de Arhitectură și Urbanism. *Nu în ultimul rând, aprofundarea procesului de cercetare în arhitectură, ca metodică aplicată practicii profesionale, și, totodată, a demersului științific în sine reprezintă o provocare actuală și de mare interes.*

ABSTRACT

Habilitation Thesis: **ARCHITECTURE AND IDENTITY.**

Architectural Microhistories between Local Influences and Confluences

Candidate: Senior Lecturer PhD. Arch. Dan-Ionuț Julean

Faculty of Architecture and Urban Planning
Technical University of Cluj-Napoca

The current text synthetically and methodically presents the professional activities pursued by the candidate, mainly subsequent to the defence of the doctoral thesis, focusing on directions and objectives which took shape in time and which are to be detailed following a concept based on *architecture and identity*.

The activities of the candidate, as shown in the table of contents, are structured around three nuclei: *the presentation of the architectural research subjects and instruments, academic and professional accomplishments, the perspectives of career development* – seen in the global context of personal achievements within the Faculty of Architecture and Urban Planning, the Technical University of Cluj-Napoca.

The doctoral thesis, as well as other previous research subjects, distinct from the thesis' topic, tackle certain research results and theoretical aspects in search of palpable formulae regarding the different *embodiments of identity in architecture*, relying on *specificity, authenticity* and *picturesque* and their meanings, at different layers of interpretation. Actually, the doctoral thesis entitled “Typologies of Jewish Space in Contemporary Architecture. Jewish Community Centres in the European Diaspora”, defended at the Technical University of Cluj-Napoca, *magna cum laude*, was the threshold of the very vast field of Jewish architecture, approaching even aspects regarding a Jewish “identity” in / through architecture.

Other interesting and original aspects of the research were materialised as: complex architectural investigations which produced different case studies, comparative architecture studies, ethno-cultural studies, studies regarding the philosophical component of architecture, studies regarding issues related to images and studies regarding the opportunities and possibilities to enhance the built heritage. All of these combined also outline *the main research topics*, which are thoroughly detailed throughout Part I and which provide also the subjects of the current and ongoing studies.

The research topics and professional interests mainly consider *the development of qualitative aspects of the educational-academic pursuit*, mirroring certain concrete approaches: the quest for ways to *enhance the cultural heritage through architecture* (projects, partnerships, and research grants), various *interdisciplinary studies* on subjects bordering on fields such as history and theory of architecture, *comprehensive history of architecture studies*. All of these aspects are extensively presented throughout Part II and

respectively Part III, following the same topics which were introduced in Part I. Currently, much of the professional activity is reflected in projects and partnerships carried out through the Research Group “Architecture. Time. Habitudes” – established in 2015, within the Technical University of Cluj-Napoca. Actually, being part of a research group proved to be quite a challenge.

Part II also shows *various contributions in organising and coordinating several scientific events, exhibitions, workshops, etc., as well as a number of institutional activities*. Regarding *the teaching and pedagogical component*, the candidate always pursued *a continuous perfectibility and adaptation* to the necessities of the students, to the institutional conditions, as well as to the realities of the society. This component is addressed throughout Part III.

The scientific articles and national and international conference participations, as well as the educational and applied research endeavours confirm *a constant preoccupation towards the already stated subjects and consistency in structuring an academic career*.

An original contribution to the field of research are *the studies regarding the configurations of identities in architecture, morphologies of certain architectures, inclusive understandings of various architectures / architectural ensembles regarding aspects related to the “ethnic”, “national”, “identity” components – shaping various architectural microhistories*. These are joined by other methodical research ventures focusing on autochthonous architectural history, on a local / regional level (the broader region of the Transylvanian Plateau, spreading towards the Western Plain), which either unearthed valuable new pieces of information regarding the correct dating and coherent interpretation of heritage buildings, or brought to light lesser known architectural aspects. Moreover, a series of practical undertakings were also overviewed (educational or research related issues), which highlight tendencies regarding the enhancement of the built heritage with social and cultural outcome. Thus, one might note the following:

- the continuation of a topic previous to the doctoral thesis, materialised through a series of comparative architecture studies or of architectural investigations bringing forward aspects regarding *the architecture of Transylvanian manor houses and castles*;
- an original approach towards *the issue regarding the Jewish heritage in Romania*, presented in the current context, centring on possibilities of *enhancing the Jewish cultural inheritance*; actually, through a series of ethno-cultural presentations or internationally published studies, a series of aspects regarding the local specificities, cultural traditions and the identity of the Jewish community in Romania were brought to light;
- a series of articles and isolated research insertions which present *the constraints of the monument in its current evolution* and, mainly, the fact that it is possible to state *a new understanding regarding the concept of monument*, as it transcends beyond *the real into the virtual*, thus addressing the issue of *the existence of a virtually, online, built heritage*;
- emphasising, in context, *various interdisciplinary aspects regarding the interpretation of architecture*;

- the outlining of certain *particular approaches*, of historical and theoretical architectural research, related to *defining specific “national styles”*, during the second half of the 19th century, until the first half of the 20th century, which imply *the structuring of their forms of “identity”, oscillating between “style”, “nation” and “tradition”*.

Actually, the theoretical component defines most of the academic development thus far, pursuing *two paths: one from architecture towards theory and the other from theory towards architecture*.

Moreover, an equilibrium between the field of historical and theoretical research and the one of practical activities, which actually define the profession, was sought, always looking for opportunities of collaboration with the socio-economic environment, however, without abandoning the academic sphere. The interest towards research and the practical component of the research are apparent the activities undertaken by the Research Group “Architecture. Time. Habitudes” and, especially by the fact that the Group *became a long-term partner in an extensive project of reconverting and enhancing a major landmark of industrial architectural heritage*, thus trying to implement a vision of reconversion (long-term), *alongside small revitalisation projects* (medium and short term). Furthermore, the candidate took part and also signed partnerships or research grants with third parties, through which attempted to *enhance punctual researches* (isolated subjects), *focused on particular heritage aspects* (such as *memorial architecture, local museums, mobile heritage, architectural or memorial architectural items, the memory of various personalities, local identity manifestations, typologies of urban dwelling*).

According to the above stated facts, the proposals regarding the evolution of the academic career open broad perspectives, with *varied topics, in the fields of both history of architecture and theory of architecture*. In addition, *enhancing the cultural heritage* is a field of great interest, mainly due to *the focus on social and identitary aspects* – lifestyle and aspects regarding the culture of societies. Moreover, these paths offer opportunities of associations with *related fields such as Art History, Sociology, Psychology, Geography-Tourism, etc.*

In this context, the ability to coordinate doctoral research projects would offer *stability in tracing these paths and professional safety*, due to the energy bestowed upon the Faculty of Architecture and Urban Planning of Cluj-Napoca. The educational process in architecture is enriched by the complexity of the research carried out by conducting doctoral theses, while the opportunity to build upon the already established connections, both academic and with the socio-economic environment, with further collaborations, partnerships and research grants could contribute to *the increase in prestige and visibility of the Doctoral School of Architecture and Urban Planning*, within the Technical University of Cluj-Napoca, and also of the Faculty of Architecture and Urban Planning. *Last but not least, the thoroughness of the research process in architecture, as an applied methodology of the professional activity, and, at the same time, of the scientific approach itself represent a true contemporary challenge.*

ARGUMENT

Am devenit arhitect din pasiune pentru clădirile vechi – case, palate, castele și fortificații. Am „învățat” arhitectura încă din școala generală – astăzi, privind retrospectiv, mărturisesc că a fost un proces interesant. Captivat de un album în limba germană prezentând imagini, planuri și schițe cu castelul Sanssouci,¹ am încercat „să înțeleg” și, practic, „să deslușesc” farmecul acestei construcții atât de speciale, fără a cunoaște limba și fără a ști vreun „instrument” specific arhitecturii. De fapt, aveam să descopăr, însă, mult mai târziu, că, ceea ce făceam eu atunci, la nivel teoretic se referă la logica partiului, succesiunea funcțiilor, elemente de plastică, limbaj și sintaxă arhitecturală.

Pentru mine, începând cu vârsta aceea, s-a conturat o adevărată fascinație pentru tot ceea ce înseamnă generic „vechi” sau „antichitate”. Ulterior, am început să colecționez cărți și obiecte, cu mare fervoare. Deja aveam și o colecție consistentă de fotografii vechi și noi (făcute de mine, în diferite excursii) cu castele și conace din Transilvania. Am acumulat informații, planuri vechi, fotocopii și scanări după lucrări celebre de istoria arhitecturii aflate în colecțiile bibliotecilor din Cluj. Astfel, după ce am devenit student la Facultatea de Arhitectură și Urbanism din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca, am descoperit că pot valorifica toate aceste materiale *cercetând științific și scriind*. Așa am publicat primele articole de istoria arhitecturii, aducând în discuție aspecte „identitare”, „specifice”, legate de arhitectura castelurilor din Transilvania, pe vremea când în limba română nu se găseau prea multe informații pe această temă, iar *Internetul* era în faze „incipiente” – nu existau baze de date, nu exista *Wikipedia*, iar sintagme precum „castel / conac în Transilvania” nu ofereau, practic, niciun rezultat, indiferent de motorul de căutare folosit. Prin urmare, cercetarea mea a fost una metodică, încă de la început – mi-am „elaborat” chiar propria „metodologie de investigare”, începând cu o documentare riguroasă, încă dinainte de a face „vizite *in situ*”. Astfel, mi s-a structurat *o primă direcție de cercetare*, la care nu am renunțat niciodată de fapt, continuând să mă documentez și să acumulez materiale.

Colaborarea din anii de facultate cu Profesor em. dr. arh. Mircea Sergiu Moldovan mi-a deschis calea spre un domeniu total necunoscut până atunci – pe larg *cultura și civilizația iudaică*, în special prin participarea mea, în perioada 2009-2011 la Proiectul JEWISH-ROM.² Tematica proiectului de diplomă și a disertației a constituit o adevărată

¹ Reședința de vară a lui Frederic cel Mare, Regele Prusiei, la Potsdam. Această locuință „privată” a fost concepută de arhitectul Georg Wenzeslaus von Knobelsdorff, în stil rococo, între 1745 și 1747, după planurile și ideile regelui.

² Membru în echipa de cercetare din cadrul grant-ului privind *crearea unui sistem modern multimedia de inventariere și informatizare privind patrimoniul cultural al comunității evreiești din România, în contextul european al multietnicității și diversității patrimoniale*, și care a avut o durată de trei ani (01.10.2008–01.10.2011). Acronim: JEWISH-ROM. Proiect de cercetare tip PN II Parteneriate, cu Nr. 23698 / 24.09.2008. Proiect finanțat prin Programul 4: „PARTENERIATE ÎN DOMENIILE PRIORITARE” 2007–2013, de la Bugetul de Stat - Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. Conducătorul de proiect, a fost

provocare: *centru comunitar evreiesc*,³ având ca temă teoretică, conexă, *valorificarea patrimoniului cultural evreiesc*.⁴ Componenta esențială a demersului a constituit-o „memoria comunității evreiești”⁵ – provocarea culturală și profesională a fost cu atât mai mare, cu cât situl ales se afla în *Oradea*, un oraș martor și, în mare proporție, începând cu mijlocul secolului al XIX-lea, rezultat al existenței unei comunități evreiești efervescente.⁶ Astfel, au rezultat trei aspecte majore, definind lucrarea de diplomă, care mi-au conturat, ulterior, *tema pentru teza de doctorat: „cultura, societatea și arhitectura evreiască reflectate în programul arhitectural de centru comunitar evreiesc.”*⁷

Între timp, am devenit *dascăl de arhitectură* din dorința de a transmite și altora câte puțin din pasiunea mea pentru arhitectură. În consecință, de șapte ani, mă străduiesc, cu drag, să stârnesc interesul studenților pentru *arhitectură*, așa cum o percep eu – o lume fascinantă în care povestea poate deveni realitate, poezia ia trup, iar frumusețea se măsoară în unități necuatificabile.

Teza de doctorat, elaborată la început sub îndrumarea Profesor em. dr. arh. Mircea Sergiu Moldovan și apoi sub îndrumarea Profesor em. dr. arh. Adriana Matei, propunea o discuție amplă privind analiza unui spațiu „evreiesc” din prisma unor întrebări auxiliare legate, în primul rând, de „identitate” și „specific”. Astfel, arătăm că:

„dacă, în general, spațiile «evreiești» sunt asociate cu locuri sau situri religioase ori comemorative, constatăm că există și alte «tipologii» care rezultă din experiența vieții în comun, și care, deși nu mai sunt «locuite» la propriu, constituie *intense* locuri ale memoriei evreiești, oferind adevărate resurse identitare în cadrul unui demers artistic / arhitectural. Așadar, ne propunem investigarea acestor *tipologii ale spațiului evreiesc* și identificarea modului în care ele influențează arhitectura contemporană. Analizând spațiile de tradiție ale poporului evreu în Diaspora și modul în care ele s-au dezvoltat, din perspectiva unui *produs* (viz. proces) cultural, încercăm să definim trăsăturile specifice care le caracterizează ca fiind «evreiești». Varietatea și bogăția culturală a Diasporei, dată de istoria sa îndelungată (practic,

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, prin Facultatea de Arhitectură și Urbanism (directorul de proiect fiind Prof. dr. arh. Mircea Sergiu Moldovan), în parteneriat cu: Facultatea de Arhitectură a Universității „Spiru Haret”, Institutul Național al Monumentelor Istorice și SEEDSOFT (societate comercială specializată în activități informatice hardware și software). Proiectul JEWISH-ROM, <http://www.jewish-romania.ro/> (accesat 13 iunie, 2017).

³ Dan-Ionuț Julean, *Centru comunitar evreiesc, Oradea. [memoria comunității evreiești...]*, proiect de diplomă, anul universitar 2009-2010, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Facultatea de Arhitectură și Urbanism, Cluj-Napoca, 2010.

⁴ Dan-Ionuț Julean, *Valorificarea patrimoniului cultural evreiesc [Studiu pentru un centru comunitar evreiesc, Oradea]*, disertație, anul universitar 2009-2010, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Facultatea de Arhitectură și Urbanism, Cluj-Napoca, 2010.

⁵ Sau, după cum era vehiculat de *Lempert Family Foundation*: „păstrarea memoriei comunității evreiești” (helping preserve the memory of the Jewish community of Oradea), Oradea Jewish Community, „Home Page”, <http://www.oradeajc.com> (accesat 13 iunie, 2017).

⁶ „«o adevărată Florență evreiască de la sfârșitul secolului al XIX-lea», dezvăluindu-i afinitățile cu Art Nouveaul și atitudinea profund europeană [...] a mecenajilor (majoritatea evrei) și a artiștilor, inginerilor și arhitecților evrei. Au fost cu toții, împreună, făuritori ai unui oraș nou, modern și model.” Mircea Sergiu Moldovan; Dan-Ionuț Julean, „A New Jewish Community Centre for Oradea”, *Analele Universității din Oradea : Fascicula “Construcții și instalații hidroedilitare”*, vol. XIII (iulie, 2010): p. 116.

⁷ Dan-Ionuț Julean, „Tipologii ale spațiului evreiesc în arhitectura contemporană. Centre comunitare evreiești în Diaspora europeană” (teză de doctorat, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, 2014), p.7.

este cea mai veche diasporă), de dinamica și de diversitatea locațiilor geografice (ca areale culturale distincte), condiționează lucrarea de față la o încercare modestă de a aduce laolaltă termeni, simboluri, condiționări și momente istorice, într-o raportare de ansamblu la fenomenul arhitectural din locuri precise, în situații concrete și în contexte sociale și culturale considerate semnificative. Dintre toate popoarele, experiența evreilor din Diaspora ca cetățeni ai lumii, deși nu au beneficiat de mijloace complexe (și teoretic, nici măcar de o arhitectură «identitară»), ne învață multe despre supraviețuirea prin cultură, lupta continuă pentru păstrarea tradițiilor, a Legii, a limbii și nu în ultimul rând a religiei (care, paradoxal, deși aparent rigidă și ermetică, s-a dovedit a fi atât cea mai riguroasă, cât și cea mai «flexibilă» – și acest lucru este evident încă din cele mai vechi timpuri). Cu toate acestea, demersul nostru trebuie înțeles ca o căutare de a stabili coordonatele unui spațiu «evreiesc», de a pătrunde în ambianța și arhitectura sa perenă, care, prin consecvența oferită de tradiția milenară, depășind adesea convențiile uzuale despre spațiu și loc, rodește, din ce în ce mai spectaculos, clădiri care nu numai că fascinează prin designul lor revoluționar, special, spectaculos, «unic» chiar, ci evocă cu personalitate și distincție *un sens al comunității* (al comuniunii interumane, al vieții în comun), specific evreilor și numai lor. Astfel, putem «citi» în ambiția aceasta creatoare (a spațiului «evreiesc» *produs*) intenția permanentă de a defini o «identitate», care (fie încurajată, fie, din contră, descurajată de societatea creștină, de-a lungul istoriei) a fost promovată, cu perseverență, de comunitățile evreiești locale (private adesea de libertate, timp de secole), dovedindu-se, în momente cheie ale istoriei, a fi capabilă să producă spații cu adevărat «evreiești» (fie la nivel formal, direct, fie la nivel simbolic, profund).⁸

Această [posibilă] „identitate” „evreiască” atât de controversată,⁹ indiferent cât de contestată este, reflectă clar efectul pe care îl are asupra arhitecturii *experiența vieții în comun*, iar pe parcursul tezei, s-a demonstrat cum demersul arhitecților contemporani dovedește acest lucru.

Prin urmare, pornind de la teza de doctorat și de la teme de cercetare anterioare, extrapolând anumite rezultate teoretice de pe parcurs și căutând formule aplicative, continui să studiez anumite aspecte privind *forme ale identității în arhitectură*, mizând pe *specific, autentic* sau *pitoresc*, la diferite niveluri. Astfel, mi-am structurat direcțiile de cercetare și de interes profesional speculând clar aspectele calitative ale carierei academice, care reprezintă pentru mine o prioritate, și, nu în ultimul rând, încercând să fructific ideea de *valorificare a patrimoniului cultural prin arhitectură*. În acest sens, capacitatea de a coordona lucrări de doctorat ar conferi o cu totul altă anvergură demersului meu în cercetarea de arhitectură, motiv pentru care, încurajat de Profesor dr. arh. Dana Vais și Profesor dr. arh. Adrian Iancu, mă aflu, acum, în postura de candidat pentru abilitare.

autorul

⁸ Julean, „Tipologii ale spațiului evreiesc”, pp. 8-9.

⁹ Aliza Cohen-Mushlin; Harmen H. Thies, discurs introductiv în deschiderea lucrărilor conferinței internaționale / mondiale Jewish Architecture – New Sources and Approaches, Technische Universität Braunschweig, Braunschweig, Germania, 1-3 aprilie 2014.